

МАТЕРІАЛИ II МІЖНАРОДНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ
НАУКИ ЯК ВИКЛИК
СЬОГОДЕННЯ

ТОМ 1

М. ОДЕСА, УКРАЇНА

**17 ГРУДНЯ
2021 РІК**

МАТЕРІАЛИ II МІЖНАРОДНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ
НАУКИ ЯК ВИКЛИК
СЬОГОДЕННЯ**

1 ТОМ

м. Одеса, Україна
17 грудня 2021 рік

Вінниця, Україна
«Європейська наукова платформа»
2021

СЕКЦІЯ 8.

БІОЛОГІЯ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

Іванчук-Ягодкін Артем Олександрович, здобувач вищої освіти факультету природничої, спеціальної та здоров'язбережувальної освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна

Науковий керівник: Ярмак Тетяна Леонідівна, завідувач зоологічним музеєм ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна

ДО БІОЛОГІЇ РОЗМНОЖЕННЯ *FULICA ATRA L.* НА ВОДОЙМАХ У МІСТІ ХАРКОВІ

Вивчення орнітофауни на водоймах із значним рекреаційним навантаженням має важливе значення для оцінки сучасного стану популяцій видів. *Fulica atra L.* – один з видів, що має широку екологічну пластичність та пристосувався до життя в умовах міста. Дослідження проводились з березня по жовтень 2021 року. Територією дослідження обрані дві водойми у місті Харкові, розташовані поряд у одному із спальних районів міста: озеро Квітуче (50°2'0"N 36°19'18"E) та частина акваторії річки Харків (50°02'04.7"N 36°18'51.1"E) площею 363 662,94 м². Обидві водойми та прилегла територія має значне антропогенне навантаження.

Під час досліджень виявлено та помічено на карті 16 гнізд лиски на озері та 5 гнізд – на прилеглий акваторії річки Харків, проаналізовано особливості їх розміщення. Насидженість перевіряли способом занурення яєць у воду [1]. Відстань між гніздами на озері становила, в середньому, $77,37 \pm 40,38$ м. Визначено середні розміри гнізда, вони становили ($n = 8$): $D = 39$ см, $d = 24$ см, $h = 15,5$ см. Перші кладки лисок на озері з'явилися у третій декаді квітня, а останні – у третій декаді травня. На річці останні кладки знайдено у першій декаді липня. Середній розмір кладки на озері Квітучому у 2021 році становив $7,81 \pm 1,66$ яєць. Визначено морфометричні показники яєць, середній їх розмір становить ($n=67$): $53,65 \pm 2,1 \times 36,86 \pm 1,7$ мм; середня вага – $36,09 \pm 3,13$ г. Терміни появи перших пташенят – 10-13 травня.

Досліджуючи лиску на озері Кітучому, відмічено її широку екологічну пластичність. Так, під час досліджень відмічено, що лиска досить спокійно реагує на постійну присутність людей біля гніздової території але, під час насиджування яєць, досить агресивно захищає своє гніздо. І, навпаки, на водоймах, віддалених від населених пунктів, вона досить обережна [3].

Крім лиски (*Fulica atra L.*) на озері Квітучому зареєстровано пірникозу велику (*Podiceps cristatus, L.*), крижня (*Anas platyrhynchos L.*), бугайчика звичайного (*Ixobrychus minutus L.*) та різноманіття горобцеподібних. Також на озері зустрічали ондатру болотяну (*Ondatra zibethicus L.*) та європейську болотяну черепаху (*Emys orbicularis L.*). За дослідженнями у 2019 та 2020 роках на озері зареєстровано 18 видів птахів [2].

Відмічено, що *Fulica atra* у місті віддає перевагу закритій водоймі із густою рослинністю біля прибережної зони та достатньою площею відкритої води. У 2021 році на озері Квітучому гнізділось 16 пар лисок, що становить 3,2пар/га. На річці зареєстровано лише поодинокі гнізда.

Список використаних джерел:

1. Блум П.Н. Лысуха (*Fulica atra* L.) в Латвии. Рига: Зинатне, 1973. – 156 с.
2. Надточий А.С. Орнитофауна водно-болотных угодий города Харькова. Сучасні дослідження птахів України. Мелітополь: Бранта, 2021. – 182 с.
3. Ярмак Т.Л., Мамедова Ю.П., Чаплигіна А.Б. До біології розмноження лиски (*Fulica atra*) на озері Новий Лиман та водоочисних спорудах м. Харкова Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах: Матеріали XI Міжнародної наукової конференції. Дніпро: Ліра, 2021. – С. 62